

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДУ «НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ
ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»**

Міжнародна науково-практична конференція магістрантів

**НАУКОВІ ПОШУКИ МОЛОДІ
УХХІ СТОЛІТТІ**

**Актуальні питання розвитку аграрного
та земельного права: національний і міжнародний вимір**

18 листопада 2021 р.

Біла Церква
2021

проблем органами місцевого самоврядування можливо тільки в тісній координації з державними органами, сільськогосподарськими підприємствами і організаціями.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ковальчук І.В. Європейський досвід нормативно-правового забезпечення концепції політики сталого розвитку сільських територій: екологічний аспект. Екологічна політика і право ЄС та їх імплементація у правову систему України: Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 16 травня 2019 р.). Київ, 2019. С. 188–189.
2. Ковальчук І.В. Нормативно-правове забезпечення концепції політики сталого розвитку сільських територій. Аграрна політика Європейського Союзу: виклики та перспективи: кол. моногр. Київ: Центр учбової літератури, 2019. С. 215–226.
3. Ковальчук І.В. Правовий аспект реформи децентралізації в Україні в розрізі євроінтеграційних процесів. Теорія та практика адаптації законодавства України до законодавства ЄС: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 241–243.
4. Мельник Л. Ю. Стан і перспективи трансформації особистих селянських господарств у агробізнесові господарства. Агросвіт. 2016. № 8. С. 9–14.

УДК: 343

ЦИМБАЛЮК Н.Р., магістрантка

Науковий керівник – **НІКІТЕНКО О.І.**, д-р юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ХАРАКТЕРНІ СПОСОБИ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ

В тезах конференції ми звернулись до способу вчинення кримінального правопорушення, як одного з основних елементів обставин доказування у кримінальному провадженні. Проаналізували способи вчинення кримінальних правопорушень, зокрема під час порушення екологічних правил, порушення законодавства про захист рослин, забруднення і псування певних екологічних об'єктів, забруднення вод та атмосферного повітря.

Ключові слова: кримінальне правопорушення; доквілля; спосіб; правоохоронні органи; дія; бездіяльність.

Кримінальні правопорушення проти доквілля характеризуються значною суспільною небезпекою, а тому одним із пріоритетних завдань органів досудового розслідування є визначення способів вчинення даного виду кримінальних правопорушень під час розкриття та розслідування кримінальних проваджень. Спосіб вчинення кримінального правопорушення є складовим елементом, який входить до обставин, які підлягають доказуванню у кожному кримінальному провадженні. Правоохоронні органи будучи обізнаними в типових способах вчинення кримінальних правопорушень проти доквілля матимуть змогу вести профілактичну діяльність, і тим самим запобігати вчиненню кримінальних правопорушень проти доквілля.

Для більш повного розуміння способів вчинення кримінальних правопорушень проти доквілля варто розглянути думки вчених з приводу самого поняття «спосіб вчинення кримінального правопорушення (злочину)».

М.І. Ковальов під способом вчинення злочину має на увазі прийоми, методи або сукупність засобів, що використовуються для вчинення суспільно небезпечного діяння [1, с. 166]. М. Панов зазначає, що спосібуказує на те, які прийоми та методи застосувала особа при вчиненні злочину [2, с. 20].

Доречною є позиція С.М. Зав'ялова, на думку якого спосіб вчинення злочину охоплює систему взаємопов'язаних дій суб'єкта (або утримання від них), що вчиняються з певною послідовністю, із застосуванням різних знарядь і засобів та спрямовані на досягнення мети злочину [3, с. 44–45].

Серед способів вчинення кримінальних правопорушень (злочинів) проти довкілля, особливу групу складають способи, що пов'язані з негативним впливом на природне середовище, погіршенням його стану, зокрема це «Порушення правил екологічної безпеки»; «Невжиття заходів щодо ліквідації наслідків екологічного забруднення»; «Забруднення атмосферного повітря»; «Порушення правил охорони вод»; «Забруднення моря»; «Забруднення або псування земель»; «Порушення правил охорони або використання надр»; «Порушення законодавства про захист рослин»; «Проектування чи експлуатація споруд без систем захисту довкілля» [4]. Аналізуючи вище перераховані кримінальні правопорушення варто зауважити, що вони вчиняються шляхом дії чи бездіяльності, за що винні особи несуть кримінальну відповідальність відповідно до норм чинного кримінального законодавства, адже навіть своєю бездіяльністю правопорушники спричиняють шкоду навколишньому середовищу, хоч повинні були передбачити суспільно небезпечні наслідки, які настають в результаті таких дій.

Звертаючись до порушення екологічних правил, варто зауважити, що це є протиправність діяння і розглядається як вибір такого варіанту поведінки, який суттєво відрізняється від приписів, встановлених правилами діючих нормативно-правових актів [5, с. 43]. Можемо констатувати, що спосіб вчинення кримінального правопорушення може найти своє відображення у письмових або усних розпорядженнях керівників установ та організацій, у діях осіб, безпосередньо відповідаючих за це. Слушно вказує Виноградова А.І., відносно бездіяльності, то вона виражається у невиконанні приписів органів державного екологічного контролю, закону про екологічну експертизу, яким встановлено, що для відкриття фінансування, планування, будівництва об'єктів господарської та іншої діяльності необхідно позитивний висновок державної екологічної експертизи. Невиконання положень такої експертизи або зовсім її відсутність є одним із способів вчинення злочину проти довкілля. При невжитті заходів щодо ліквідації наслідків екологічного забруднення спосіб вчинення злочину пов'язаний з: а) невиконанням відповідною особою покладеного на неї обов'язку з ліквідації наслідків екологічного забруднення; б) виконанням винною особою своїх обов'язків з ліквідації або усунення наслідків екологічного забруднення не в повному обсязі або з порушенням правил проведення зазначених заходів. В цілому, характерні способи вчинення злочинів, що притаманні для цієї групи, можна прослідкувати на прикладі складу ст. 247 КК «Порушення законодавства про захист рослин». Найбільш типовими способами порушення законодавства про захист рослин службовими особами є: невжиття заходів, спрямованих на знищення шкідників і збудників хвороб рослин, на локалізацію постраждалих територій або знищення зараженого врожаю чи насіння; неповідомлення інформації про загрозу посівам, іншій рослинності, а також продукції рослинного походження від шкідливих організмів; невиконання законних вимог службових осіб спеціально уповноважених органів виконавчої влади, які здійснюють державний контроль за додержанням законодавства про захист рослин; надання завідомо неправдивих відомостей про екологічні наслідки діяльності об'єкта екологічної експертизи; надання дозволів на спеціальне природокористування без позитивного висновку екологічної експертизи; ухилення від надання на законну вимогу державних еколого-експертних органів необхідних відомостей і матеріалів; приховування або фальсифікація відомостей про наслідки екологічної експертизи; ухилення від проведення державної екологічної експертизи у тих випадках, коли її проведення є обов'язковим, та інші [6, с.11-12].

Мельник О.В., вказує, що аналіз структури злочинності проти довкілля свідчить, що найбільшу частку займають злочини, що пов'язані з забрудненням або псуванням земель (2/3 від усіх злочинів зазначеної категорії або 66%). Порушення правил охорони вод і забруднення атмосферного повітря становлять 17% та 10 %. Найрідше виявляються злочини, що пов'язані з порушенням правил екологічної безпеки (4%) та забруднення моря (3%) [7, с.8].

Злочинне забруднення обумовлено порушенням встановлених правил і виявляється як в активній так і пасивній формі, незалежно від того чи навмисно або з необережності вчинено злочин. Законодавець передбачив кримінальну відповідальність за забруднення: а) земель; б)

атмосферного повітря; в) моря. Що стосується псування, зокрема земель, то це є порушення природного стану земель без обґрунтованих проектних пропозицій, погоджених та затверджених у встановленому порядку, забруднення їх хімічними та радіоактивними речовинами, засмічення промисловими, побутовими та іншими відходами і стічними водами; порушення родючого шару ґрунту, невиконання вимог встановленого режиму використання земель, а також використання земель способами, що погіршують їхню природну родючість [8, с. 285]. Можна стверджувати, що забруднення і псування певних екологічних об'єктів за способом вчинення є тотожними і відрізняються тільки за наслідками.

Мельник О.В. у своєму дослідженні вказує, що основними джерелами антропогенного забруднення вод та атмосферного повітря є промисловість, теплоенергетика, нафто та газопереробка, транспорт, житлово-побутове господарство, сільське господарство, тваринництво. Забруднення атмосферного повітря може відбуватися і шляхом бездіяльності, тобто коли особа, яка могла перешкодити настанню суспільно небезпечних наслідків, не зробила цього. У свою чергу, основними способами забруднення вод є: порушення правил складування, зберігання, несанкціоноване захоронення побутових і промислових відходів, хімічних добрив, отрутохімікатів; наднормативні викиди підприємствами забруднюючих речовин в атмосферне повітря без дозволу спеціально-уповноваженого органу виконавчої влади; систематичні викиди та скидання повністю (або недостатньо) неочищених і не знешкоджених речовин (стічних вод та шкідливих речовин) у водні об'єкти або атмосферне повітря [7, с.4-5].

Враховуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що спосіб вчинення кримінального правопорушення є одним із основних елементів, що належить до події кримінального правопорушення. Щодо способів вчинення кримінальних правопорушень проти довкілля, то вони можуть виражатися в порушенні встановлених на законодавчому рівні правил стосовно конкретних об'єктів довкілля або ж нежиття відповідних заходів при ліквідації екологічного забруднення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ковалев М.И. Объективная сторона преступления. Советское уголовное право: Часть Общая: учебник под ред. Н.А. Беляева и М.И. Ковалева. Москва.: Юрид. лит., 1977. С. 144–167.
2. Панов Н.И. Способ совершения преступления и уголовная ответственность Харьков. Вища школа, 1982. 161 с.
3. Зав'ялов С.М. Спосіб вчинення злочину: сучасні проблеми вивчення та використання у боротьбі зі злочинністю та перспективи: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. К., 2005. 232 с.
4. Тацій В.Я. Кримінальний кодекс України: наук.-практ. комент.: у 2 т. / за заг. ред.: В. Я. Тацій та ін. 5-те вид., допов. Харків: Право, 2013. Т. 1–2.
5. Копылов М.Н. Юридическая ответственность за экологические преступления. Москва: РУДН, 2004. 221 С. 43.
6. Виноградова А.І. Розслідування порушень законодавства про захист рослин: автореф. дис..... канд. юрид.наук. Київ., – 19 с.
7. Мельник О.В. Запобігання злочинам щодо забруднення довкілля в Україні: автореф. дис. ...канд. юрид. наук, Нац. акадвнутр. справ. – Київ., 2012. – 19 с.
8. Мельник М.І., Клименко В.А. Кримінальне право України. Особлива частина підручник. за ред. М.І.Мельника, В.А. Клименка. Київ.: Юридична думка, 2004. 656 с.

УДК : 343

КОЛІСНИК Є.О., магістрант

Науковий керівник – **НІКІТЕНКО О.І.**, д-р юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

В тезах конференції нами було проаналізовано склад кримінальних правопорушень проти екологічної безпеки, та з'ясовано, що особливістю кваліфікації та відмежуванням кримінальних правопорушень проти

ЗМІСТ

Яцун М. А., Мельник О.Г. Оцінка сучасного стану ринку страхування сільськогосподарських культур в ЄС та Україні – порівняльний аспект.....	3
Войтко В. О., Ковальчук І.В. Нормативно-правові основи інвестиційної політики держави в аграрному секторі.....	4
Котіков О.І., Ковальчук І.В. Проблемні аспекти міжнародно-правового регулювання аграрних відносин.....	6
Шаповалова А.М., Ковальчук І.В. Правові роблеми інформаційного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників.....	9
Пастухова М.О., Сокиринська О.А. Система джерел правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів агробізнесу.....	11
Солодкий О.Є., Сокиринська О.А. Особливості державного регулювання агробізнесу.....	13
Цимбалюк Н.Р., Нікітенко О.І. Характерні способи вчинення кримінальних правопорушень проти довкілля.....	16
Колісник Є.О., Нікітенко О.І. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень проти екологічної безпеки.....	18
Хорошун Л.М., Нікітенко О.І. Особливості кваліфікації кримінального правопорушення пов'язаного з незаконним видобуванням, збутом, придбанням, передачею, пересиланням, перевезенням, переробкою бурштину.....	20
Яремчук В.О., Настіна О.І. Правова охорона та раціональне використання земель сільськогосподарського призначення.....	22
Прокопець О. І., Настіна О.І. Правові проблеми землеоціночної діяльності в територіальних громадах.....	25
Білоус Р. С., Настіна О.І. Компетенція територіальних громад у системі правового регулювання управління землею.....	28
Білоус О. С., Мельник О.Г. Теоретико-правовий аналіз ринку сільськогосподарського страхування в Україні.....	30
Кущенко О. В., Настіна О.І. Правове регулювання охорони об'єктів культурної спадщини в Україні: проблемні питання відчуження земельних ділянок.....	32
Кононюк П.О., Поляруш-Сафроненко С.О. Проблеми визначення поняття екологічна міграція.....	33
Бодрик О.М., Єфремова І.І. Договірні відносини в сфері аграрного виробництва.....	35
Ткаченко Т.Д., Мельник О.Г., Проблеми корупції в сфері земельних відносин в Україні: міжнародно-правовий аспект.....	36
Кавун М. О., Бровко Н.І. Роль і місце правових цінностей в структурі правосвідомості працівників аграрної сфери.....	38
Мойсеєнко В. В., Бровко Н.І. Екологічне інформаційне забезпечення як засіб реалізації доступу до екологічної інформації.....	40
Мукоїда І. І., Обіюх Н.М. Особливості правового режиму земель курортів.....	42
Горлова Д. В., Обіюх Н.М. Принципи екологічного управління у сфері поводження з добривами та пестицидами: правовий аспект.....	45
Власенко І.В., Обіюх Н.М. Правова характеристика дозвільних процедур у сфері природокористування.....	47
Мацюк О.С., Єфремова І.І. Організація аграрного виробництва суб'єктами аграрного виробництва.....	49
Максимчук В.В., Бровко Н.І. Місце екологічних прав у глобальному інформаційному суспільстві.....	50
Гарнага П.Є., Пахомова А.О. Комплекс заходів щодо стимулювання розвитку органічного фермерства на основі досвіду зарубіжних країн.....	52
Пахомова А.О., Шевченко Л. О. Досвід розвитку інноваційної діяльності аграрної сфери провідних країн світу.....	53
Сігал Є. Є., Пахомова А.О. Форми сільськогосподарської дорадчої діяльності зарубіжних країн.....	55
Снігур А.О., Сокиринська О.А. Правові аспекти поняття наукової діяльності в аграрній сфері.....	56
Король О.О., Ломакіна І.Ю. Землі сільськогосподарського призначення як об'єкт правового регулювання.....	58
Сергєєв О.В., Бровко Н.І. Конституційно-правове регулювання переривання вагітності.....	59
Лехкодер М. В., Ломакіна І. Ю. Правове регулювання рослинництва в Україні та країнах ЄС.....	62